

Na het vuur,
een ademloze stilte

Evie Wyld

Na het vuur,
een ademloze stilte

Vertaald door Iris van der Blom

Anthos|Amsterdam

This project has been assisted by the Australian Government through the Australia Council for the Arts, its arts funds and advisory body.

ISBN 978 90 414 1646 9

© 2009 Evie Wyld

© 2010 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Iris van der Blom

Oorspronkelijke titel *After the Fire, a Still Small Voice*

Oorspronkelijke uitgever Jonathan Cape

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © Bridgeman Art Library

Foto auteur Daniël Swallow

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

Voor de Stranges

De zon veranderde het smalle, onverharde weggetje in stof. Als een oranje branding stoof het achter de wielen van de pick-up op, waarna het door het open raampje waaide en op de behaarde arm van Frank Collard bleef liggen. In zijn herinnering was het hier tropischer dan nu, de grond dichter begroeid en vochtiger. Het suikerriet aan beide kanten van het weggetje zag er iel en stakerig uit, verwilderd, met bruine schutbladeren en miezerige groene punten. Dezelfde rietstengels, in geen twintig jaar geogst, stonden daar nog steeds, golvend als een groene zee. Er staken blauwe eucalyptussen en buxusboompjes bovenuit; het afsterven van het suikerriet deerde ze niet. Ooit moest hier alleen hardhout hebben gestaan. In de tijd dat zijn grootouders hier hadden gewoond, met z'n tweeën, voordat de nieuwe snelweg was aangelegd; misschien had de hut toen wel in het bos gestaan.

De open plek was kleiner dan hij zich herinnerde, alsof het riet geleidelijk dichter naar de bleekhouten, vierkante hut was gekropen. De bananenboom hing laag over het roestige dak. Hij zette de motor uit en zakte even onderuit om alles in zich op te nemen. Er prikte iets in zijn nekvel en toen hij ernaar sloeg kreeg hij bloed aan zijn hand.

‘Oost west, thuis best.’

Hij had hierheen kunnen rijden zonder erbij na te denken. Hij had de radio heel hard kunnen zetten en naar de herdenkingsdienst voor Steve Irwin in de Australia Zoo kunnen luisteren. Er

werd gezegd dat de pijlstaartroggen die nu verminkt werden aange- troffen op de stranden langs de kust van Queensland, het slacht- offer van wraakacties waren geworden. Hij had zijn handen op het stuur kunnen leggen, waarna ze hem probleemloos naar Mulabury hadden gebracht, langs dezelfde weg die hij indertijd als puber al had afgelegd, strompelend, pukkelig en zonverbrand, vel over been als een zwerfhond, nog zonder de stevige kuiten en de grote handen die hij nu had. Maar dat terzijde – hij was op de afslag toch maar gestopt, had de wegenkaart gladgestreken en alle namen hardop gelezen; hij liet zijn blik steeds weer over de bekende oriën- tatiepunten gaan, op zoek naar de zijweggetjes waarvan hij wist dat ze er niet op stonden. De spanning in zijn armen was zo hevig ge- worden dat hij zijn vuist eigenlijk door de voorruit had willen ram- men. Toen er een lange vrachtwagencombinatie voorbijdenderde met een staartwind die zijn pick-up deed schudden, had hij het stuur juist krachtig omklemd, waardoor hij de wegenkaart ver- frommelde en zijn vingertoppen kleine scheurtjes in het papier trokken. Hij had zo hard in het stuur geknepen dat zijn handen brandden en hij duwde krachtig tegen het stuur, alsof hij zo de spanning in zijn armen zou kunnen ontladen. Maar het hielp niets en toen stond hij buiten en sloeg hij zo hard hij kon met zijn vuisten op de motorkap. Hij voelde een prikkeling in zijn neus, zijn keel werd dichtgesnoerd en het leek verdomme wel alsof er iets afgrijse- lijks in zijn lijf rondzwom. Eenmaal uitgeraasd was hij weer in de auto geklommen en had hij de mishandelde kaart weer opgevou- wen, en toen dat niet goed lukte had hij zachtjes gelachen en de motor gestart.

Het was buiten drukkend warm, de lucht was bezwangerd met insectengeluiden en de oude eucalyptussen kreunden. Het hang- slot hing niet meer aan de deur, en de gedachte dat een andere vent zich de hut misschien wel had toegeëigend deed hem bijna op zijn schreden terugkeren en het hele eind naar Canberra terugrijden. Het idee leek opeens volstrekt onbezonnen. Toen hij thuis woest allerlei lades overhoop had gehaald op zoek naar een aanwijzing voor wat hem te doen stond, had hij een enveloppe gevonden met

een foto van zijn moeder erin die op een van hun zomervakanties in de hut was gemaakt. Ze stond in het zonnetje een laken op te hangen; ze had diezelfde brede rij tanden gehad als hij, dezelfde neus, waar geen neusbeen in leek te zitten. Wel ander haar – haar haren deden denken aan een blond dier dat bewoog in de wind. Het zijne had meer weg van zijn vader, weerbarstig, zwart, niet van hier. Naast haar schouder bevond zich het raam en binnen kon je net een jampot met een bloem erin onderscheiden. Het was alsof God hem een schop onder zijn kont gaf. Niet langer dan een maand nadat ze dat laken had opgehangen, hadden ze in de oude bruine Holden van zijn vader gezeten en was er een vrachtwagen niet gestopt bij het kruispunt. Toen hij bijkwam, was mama er niet meer en de oude bruine Holden ook niet.

Het was niet moeilijk geweest om van het huurcontract af te komen. Hij had de afgelopen drie maanden, sinds het vertrek van Lucy, telkens te laat en te weinig betaald. Een week later zat hij al in de auto met twee koffers kleren; de hele rest had hij in dozen gepakt voor de kringloopwinkel, en de sleutels van het hangslot brandden door zijn broekzak heen tegen zijn dijbeen. Die avond had hij het eerste deel van zijn reis al achter de rug en was hij tegen middernacht in een motelkamer beland; boven het bed hing een verschoten poster van een leeuw die een zebra aan het eten was. Hij had geen oog dichtgedaan; hij had Tooheys Old-bier gedronken uit een flesje dat al voor driekwart leeg was, en had toen de gedachten aan Lucy laten komen. De gedachten aan dat wrange gevoel waarmee je probeert alles weergoed te maken. Aan de talloze keren dat ze om de tafel hadden gezeten om te zien of ze een oplossing konden vinden. De gedachten aan de maanden erna, toen het zweet hem uitbrak als hij een bord liet vallen, aan de blik in haar ogen. Kijk uit of ik ga weg, hoor. Of als de klerenhangers in elkaar verstrikt zaten en rinkelden als hij ze probeerde los te schudden, haar nadrukkelijke zwijgen. Er speelden in die doorwaakte nacht nog andere dingen door zijn hoofd. Het alleen zijn, weer moeten opkrabbelen. Stoppen met drinken, de dingen in zijn hoofd op een rijtje zetten, zoals zij had gewild.

Hij zette de motor af en opende het portier. Met zijn hand op zijn hoed stapte hij uit en was direct omringd door het geluid van cicaden, dat schrill als de klank van talrijke fietsbellen vanuit het suikerriet opsteeg. Hij knalde het portier harder dicht dan de bedoeling was geweest en liep op de hut af. De zoete geur van ozon en het geluid van zijn laarzen in het stof kwamen hem vreemd voor. De hut was donkerder en kleiner dan hij zich herinnerde. De wanden hielden iets naar binnen, als een doorhangende tent. Hij schraapte zijn keel.

‘Hallo!’ riep hij, nog voordat hij bij de deur was. Binnen was er niets veranderd, en toen hij dat zag overviel hem een gevoel van beklemming. Er zouden wat ramen gebroken moeten zijn, er zou wat rommel moeten liggen, door jongelui achtergelaten, er zou schimmel op de wanden moeten staan. Maar dat was niet het geval. Het leek alsof de hut had gewacht. Er stonden geen potjes met wilde bloemen, er was niet geveegd, er glinsterden geen zandkorreltjes in de kieren tussen de vloerplanken, maar alle spullen stonden nog steeds op dezelfde plek. Het zou best kunnen dat hijzelf hier vijftien jaar geleden als laatste was geweest, en bij die gedachte kreeg hij een brok in zijn keel. Er was hier niemand. Er waren hier geen andere persoonlijke bezittingen, alleen die oude spullen die hier altijd al hun plaats hadden gehad. Op een hoge plank aan de wand een grijze olifant, een Kewpie-pop en een parelmoeren schelp. De poppetjes van de bruidstaart van zijn ouders en van zijn grootouders, die altijd al op het telefoontafeltje hadden gestaan, stofvrij onder hun glazen stolp. Er was geen telefoon; dat was hij vergeten. Op de stapel plastic stoeltjes in de hoek zat een kerstmannetje met een vilten lijf en een rubberen gezicht. De houtkachel die een beetje verkeerd in elkaar was gezet en af en toe zwarte rook de kamer in spuwde; zijn moeder liep dan altijd snel naar de deuropening, waar ze hoestend en proestend met een theedoek bleef staan zwaaien. Hij stapte naar binnen en hoorde het bekende kraken van de vloer. Het huisje zou hem nooit herkennen, zwaar en behaard als hij nu was. De gootsteen stond droog en er lagen hier en daar wat dode vliegjes ondersteboven op de bodem. De bedden stonden er ook

nog: een tweepersoons- en een wankel eenpersoonsbed, dicht naast elkaar, zodat hij als kind klaarwakker had gelegen en zich bij de nachtelijke geluiden van zijn ouders had afgevraagd: wat is dat toch en waarom doen ze dat? Er lag een dunne blauwe deken met witte strepen op zijn oude bed, aan het voeteneind ingestopt op de manier waaraan hij zo'n hekel had, omdat je dan al schoppend ruimte moest maken, zodat je niet in je bewegingen werd beperkt.

Hij sleepte de matrassen naar buiten en gooide vervolgens de ledikanten achter in de pick-up. Hij gruwde van de gedachte in een van die bedden te moeten slapen. Misschien zat hun geur er nog aan, de geur van zijn moeders handcrème, of van de toverhazelaar die zijn vader als aftershave gebruikte toen hij de moeite nog nam. Later leek het meer op villen dan op verzorgen, wat hij deed. Wie weet lagen er nog huidschilfers in, zou hij misschien een lange blonde haar vinden en beseffen dat het niet een van de zijne was. Dat waren dingen die hij direct al moest uitbannen.

Hij had wat lampolie meegebracht, zocht een plekje buiten het bereik van de vingers van het suikerriet en goot de olie uit over de matrassen, wetende dat hij er te veel van gebruikte. Hij gooide er een brandende lucifer bij en voelde zijn wimpers schroeien, draaide zich om en bleef niet kijken hoe de bedden in vlammen opgingen. Hij zette zijn koffers in de hut en draaide de kranen open. Er kwam niets uit; de dode vliegen dwarrelden door de gootsteen door de luchtverplaatsing die zijn hand veroorzaakte. Hij zou dus een watertank moeten regelen. Er was geen koelkast, maar die was er ook nooit geweest; ze hadden hun bier, melk en cola koel gehouden in een diepe poel in de rotsen, waar het water zachtjes stroomde. Ze hadden vissen gevangen als dat nodig was, en er waren altijd volop zeeoren, oesters en octopussen geweest. Maar de tijden waren veranderd. Hij zou in het stadje een koelbox kopen, als hij op zoek ging naar een kampeerbed. Hoogstwaarschijnlijk zou het fornuis na zo'n lange tijd naar de gallemieze zijn maar hij bekeek het toch even. Er was binnenin iets rampzaligs gebeurd, maar hij kon niet bedenken wat precies. Het zag eruit alsof het was ontploft en toen nog eens was verhit; Er zat iets in wat zwart en hard en oud was.

Geur kwam er allang niet meer van af, gelukkig maar. Hij vond een stok en prikte erin, maar het was aangekoekt. Hij rechte zijn rug en bleef even met zijn handen op zijn heupen naar het fornuis staan kijken. Hij wreef over de stoppels op zijn gezicht. Hij betwijfelde of hij het wel wilde gebruiken, zelfs als hij erin zou slagen die viezigheid eraf te krijgen. Als iemand die een schuifeldansje maakt met een orang-oetan liep hij met het fornuis met de gasfles, eerst de ene hoek, dan de andere neerzettend, de hut uit. Hij liet het bij de toegang tot de open plek staan, log en onvriendelijk ogend en op ruim voldoende afstand van de brandende matrassen.

In de week nadat zijn moeder als verbrande vlokken naar zee was gedreven, was hij in Sydney gewekt door de kilte die de ochtend meebracht; zijn gezicht was vochtig en zijn schouders waren stijf. Toen had hij de eerste gezien. Hij was uit zijn kamer komen schuifelen met een deken om zijn schouders en zijn gedachten bij warme chocolade en versgebakken brood, maar zijn maag kneep zich samen en begon te knorren toen hij haar uit de slaapkamer van zijn ouders zag glippen. De oude vrouw uit de bloemenwinkel, maar een fractie van een seconde zou hij hebben gezworen dat het zijn moeder was, en in dat korte ogenblik had hij zich afgevraagd of hij zich de voorgaande weken verbeeld had. Er was geen verklaring voor dat er een vrouw uit de kamer van zijn ouders kwam, tenzij het zijn moeder was, en hij bleef staan met open mond, knikkende knieën en zijn hart kloppend in zijn keel. Maar alleen de vage contouren waren de hare, alleen het lange haar, de kleine handen. Deze vrouw was oud en al bijna dood. Ze keek hem aan met een blik alsof ze was betrapt op het stelen van boter uit de koelkast, maar ze was al oud en zou om zoiets geen problemen krijgen. Ze had blauwe oogschaduw op, haar nagels waren rood en de gele jurk die ze droeg paste eerder bij een dame uit een film, en niet bij haar. Ze aarzelde en toen glimlachte ze naar hem, en hij zag dat haar gebit niet van haarzelf was maar van iemand die veel jonger was en veel grotere tanden had. Ze liep naar de trap toe met haar hoge hakken in de hand en haar handtas over haar arm. Toen ze langs hem liep, raak-

te ze even zijn hoofd aan. ‘Hé, jochie,’ had ze gezegd, waarna ze zich op kousenvoeten op de trap waagde, behoedzaam vanwege de gladde treden.

Die vrouwen, degenen met die kleren die naar rook en pis stonken, met hun dikke dijen die je kon zien door de split in hun rok, hun huid en de botten van hun borstkas en de rare make-up die ze droegen, de rouge die boven de huid van hun wangen leek te zweven, die tanden met lippenstiftvlekken die vals waren of geel zagen. Een maand nadat zijn moeder in zee was beland, was haar geur al uit huis verdwenen en vervangen door een gapend gat waar stank uit opsteeg. Toen zijn vader was opgehouden met het bakken van brood, was er niets meer om die stank te maskeren behalve de lucht van verschaald bier en klam bederf, alsof het huis vermolmde en aan het inzakken was.

Het hout van het buitentoilet was zilvergrijs geworden en toen Frank de deur openmaakte haalde hij er zijn vingertoppen aan open. Binnen stond de porseleinen toiletpot, die bijna schuilging onder de wilgenroosjes die eraan ontsproten; sommige planten waren wel anderhalve meter hoog. Door het groen heen zag hij een scheur die tot helemaal onder aan de pot liep, en daarachter zat iets zwarts, vruchtbare aarde leek het, dat zich erdoorheen probeerde te drukken. Die porseleinen latrine was een grap die zijn vader geweldig had gevonden. Het rook er naar tuinschuur, niet naar poep maar naar lichte mest, een beetje aardappelachtig, koel. Er zaten zachte propfen spinnenwebben in de hoeken, wit en pluizig, en er rende een skink over de stortbak. Alles bij elkaar leek het meer op een luxe vogelbad dan op een toilet, en hij deed de deur weer dicht en liep ervandaan. Uit de brandende matrassen steeg de geur van rubber op. Hij bleef staan kijken naar de vlamme tongen die oprezen uit het vuur en die de erboven dartelende moten in een oogwenk oplikten, waarna ze knetterend uiteenvielen.

Hij dacht terug aan de ochtend van Lucy’s vertrek. Hoe hij aan de keukentafel had zitten luisteren naar het geluid van de schoolkin-

deren die onderweg waren naar hun voetbaltraining, naar de krenten en het gekwebbel van lachende meisjes. Een streep zonlicht viel over het geruite tafellaken, en hij had de vierkantjes zitten tellen. Hij was met zijn vinger naar een rood ruitje gelopen en haalde zich voor de geest hoe ze op hem af kwam stappen met stokken die ze interessant vond onder haar arm geklemd; de schaduw van haar hoed viel op haar schouders. Wit ruitje: lichte, warme haren die in haar gezicht waaiden, met witte klei, stof en vezels erin gevangen als in een visnet. Rood ruitje: de eerste keer dat ze met elkaar naar bed waren geweest, onhandig en stuntelig. Wit ruitje – de moeder-vlek onder haar borst – rood ruitje – haar wimpers als ze haar ogen sloot – wit ruitje – de geur van haar hals – rood ruitje – het geluid dat ze maakte als ze sliep – wit ruitje – zoals ze klonk als ze huilde als ze dacht dat hij sliep – rood ruitje – het silhouet van haar hand tegen haar mond in het donker – wit ruitje wit ruitje wit ruitje.

Het zonlicht had zich over het tafelblad heen verplaatst naar de vloer, en verdween vervolgens langs de muur omhoog. Hij had zitten luisteren naar de kinderen die weer terugkwamen van hun voetbaltraining, had de bel in de school verderop in de straat gehoord en aan het geluid van weggeschopte blikjes en gekibbel gemerkt dat de dag er voor hen op zat. Hij trok met zijn vingernagel een voor om een rood ruitje, zodat het opviel tussen alle andere.

Ze was die nacht niet teruggekomen, en het werd al licht toen hij van zijn stoel opstond om naar het toilet te gaan, waar hij een straal sterke, groenige pis liet lopen. Hij trok niet door maar liep de slaapkamer in en keek de kledingkast na. Veel van haar kleren waren er nog, maar haar rugzak was weg, evenals haar nette spijkerbroek en haar werkbroek. Ze zaten niet in de wasmand. Hij keek met opzet niet naar de foto's die overal in huis stonden – hij kon ze toch al dromen. Drie op de schoorsteenmantel, twee op de commode in hun slaapkamer. Eentje vlak bij het raam, die probeerde zijn aandacht te vangen met zijn weerspiegeling. Genomen kort na hun kennismaking; ze had een oerlelijke, gele tuinbroek aangehad en haar haar was in Franks gezicht gewaaid. Zijn tanden waren tussen haar haren door te zien; hij glimlachte breed. De knik in zijn

neus op de plek waar die ooit gebroken was geweest, kon je niet zien. Wel de kraaienpootjes, die hem ouder lieten lijken dan hij was, en waardoor hij er gelukkig uitzag, en de donkere lijn van zijn wenkbrauwen; hij had ze opgetrokken, alsof hij niet kon geloven dat hem dit geluk overkwam: nog geen dertig en opeens had hij alles waarnaar hij altijd had verlangd. Hij leek een halve kop kleiner dan zij. De foto toonde aan dat ze hem nooit zou kunnen verlaten, want ze hielden elkaars hand vast.

Toen hij de la van het bureau had opengemaakt zag hij dat haar paspoort, dat normaal gesproken met een paperclip vastzat aan het zijne, ook weg was. Hij probeerde voor de vijfde keer haar mobieltje maar kreeg direct haar voicemail, dus hing hij weer op. Hij bleef de rest van de ochtend met de telefoon in zijn hand op de rand van het bed zitten, maar niemand belde hem.

Ze was de avond tevoren thuisgekomen en er was iets geheimzinnigs aan haar manier van doen. Frank had even gedacht dat ze misschien zwanger was. De gedachte had hem overrompeld, maar het klopte allemaal – ze had gezegd dat ze bij een vriendin langsging die het even moeilijk had en dat ze misschien zou blijven slapen – ze maakte zich wat zorgen, meer niet. Ze wilde even de tijd nemen om aan het idee te wennen, had een nachtje een kamer in een hotel genomen, of misschien had ze inderdaad bij een vriendin gelogeerd om erover te praten. Ze was bang, ongerust over zijn mogelijke reactie. Hij voelde zijn handpalmen tintelen en besefte dat hij opgewonden was. Hij wilde haar in een stoel zetten en haar ertoe aansporen het hem te vertellen. Hij had al helemaal bedacht wat hij zou zeggen, en hoe gelukkig ze de komende dagen zouden zijn. Dit speelde zich allemaal af in de eerste tien minuten nadat ze was binnengekomen. Hij schonk een glas wijn voor haar in als test, maar ze dronk ervan. Afen toe een glaasje rood mocht wel, had hij gelezen, dat was oké. Maar met die sigaretten zou ze moeten stoppen.

Ze keek naar het rood-witgeruite tafellaken, wreef met haar wijsvinger een vetvlekje weg en begon. 'Ik ben naar Sydney geweest.'

Hadden ze daar betere artsen? Ze keek hem aan, glimlachte